

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta (HE 89/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tuomo Knuuti, työ- ja elinkeinoministeriö
- kaupallinen neuvos Heli Honkapää, ulkoasiainministeriö

- toimistopäällikkö Marjo Aalto-Setälä, Patentti- ja rekisterihallitus
- lakimies Minna Aalto-Setälä, Keskuskauppa-kamari
- hallituksen jäsen Folke Johansson, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry
- hallituksen puheenjohtaja Ella Mikkola, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry
- pääsihteeri Marja-Leena Mansala, IPR University Center — Immateriaalioikeusins-tituutti.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- valtiovarainministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä. Samalla kumottaisiin nykyinen patenttiasiamiehistä annettu laki.

Esityksen tavoitteena on teollisoikeudellisten palveluiden laatutason varmistaminen teollisoikeusasiamiesjärjestelmää kehittämällä. Tämä toteutettaisiin siten, että otettaisiin käyttöön teollisoikeusasiamiesten auktorisointimenettely, jonka keskeisenä elementtinä olisi ammatil-

lista osaamista mittaava asiamiestutkinto. Lisäksi otettaisiin käyttöön auktorisoitujen asiamiesten valvontaan liittyvä seuraamusjärjestelmä.

Auktorisointi ei olisi edellytys asiamiehenä toimimiselle, mutta laissa suojattujen ammattinimikkeiden käyttö varattaisiin pelkästään auktorisoiduille asiamiehille. Myös teollisoikeudellisten toimeksiantojen hoitamiseen kohdistuva salassapitosääntely koskisi pelkästään auktorisoituja asiamiehiä.

Patentti- ja rekisterihallituksen yhteyteen sijoitettava teollisoikeusasiamieslautakunta vastaisi keskitetysti kaikista auktorisointi- ja valvontamenettelyyn liittyvistä tehtävistä. Muutoksenhaku seuraamuksiin liittyvistä teollisoikeusasiamieslautakunnan päätöksistä keskitettäisiin markkinaoikeuteen. Oikeudenkäynnistä markki-

naoikeudessa annettuun lakiin tehtäisiin uudesta laista johtuva teknisluonteinen muutos.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2014. Vuoden pituisena siirtymäaikana auktorisointi voitaisiin myöntää ilman asiamiestutkinnon suorittamista aikaisemman rekisteröinnin tai käytännön kokemuksen perusteella.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Ammattinimikkeen suoja. Ehdotettu auktorisointi- ja valvontajärjestelmä hyödyttää erityisesti sellaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joilla ei ole omaa osaamista teollisoikeuksien suojaamisesta eikä vakiintunutta yhteistyökumppania näiden tehtävien hoitamiseen. Yrityksen, jonka tarve tällaisten oikeudellisten palveluiden käyttämiseen tulee esiin harvoin tai satunnaisesti, voi olla vaikea tunnistaa alalla toimivien ammattinimikkeen joukosta erityisesti omiin tarpeisiinsa soveltuvaa henkilöä ja varmistua hänen pätevyydestään. Suojattu ammattinimike palvelee tätä tarkoitusta. Elinkeinovapauden näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että auktorisointijärjestelmä on vapaaehtoinen ja alalla voi edelleenkin toimia ilman rekisteröitymistä.

Salassapitosäännökset. Nykyisin voimassa olevat asiamiehiä koskevat salassapitosäännökset eivät ulotu kaikkiin asiamiehuhteessa saatuihin tietoihin. Yhtenäinen eurooppapatentti ja yhdistetty patenttitoimisto asettavat sekä teollisoikeudellisia toimeksiantoja hoitavan alan että suomalaisen teollisuuden uudenlaisen kilpailutilanteen eteen. Suomen elinkeinoelämälle on tärkeää, että kotimaasta löytyy ammattitaitoisia henkilöitä hoitamaan teollisoikeudellisia toimeksiantoja ja että voidaan luottaa näiden toi-

meksiantojen yhteydessä luovutetun tiedon pysyvän luottamuksellisena.

Lautakunnan sijainti. Ehdotuksen mukaan lautakunta sijoitettaisiin Patentti- ja rekisterihallituksen yhteyteen. PRH onkin toimialansa ja tehtäviensä valossa luonteva sijoituspaikka lautakunnalle. Nettobudjetoituna virastona sen toiminta on pääosin itsekannattavaa: perittävillä maksuilla katetaan toiminnan kustannukset muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Sama itsekannattavuuden vaatimus koskisi myös uutta asiamiesten rekisteröinti- ja valvontajärjestelmää. Lautakunta tulisi olemaan riippumaton toimielin, minkä vuoksi sen sijoituspaikan valinnalla ei ole järjestelmän käyttäjien kannalta ratkaisevaa merkitystä.

Maksut. Auktorisointi- ja valvontajärjestelmästä käyttäjille koituvia maksuja tulee tarkastella kokonaisuutena. Alan toimijoiden kannettaviksi tulevat kertaluonteinen auktorisointiin liittyvä rekisteröintimaksu sekä vuosittainen valvontamaksu. Ehdotuksen mukaan perittävien maksujen tulee kattaa toiminnan kustannukset. Hallituksen esityksen mukaan lakiin kirjattaisiin valvontamaksun suuruudeksi 250 euroa, mikä olisi riittävä summa pitämään järjestelmä itsekannattavana. Asiamiestutkintoon osallistumisesta ja rekisterimerkinnöistä perittävistä maksuista säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa sekä sen nojalla annetuissa säädöksissä. Talousvaliokunta pitää ehdotuksen mukaista maksujen sääntelymallia tarkoituksenmukaisena; alan toi-

mijoiden kannalta maksujen ennakoitavuus on tärkeää. Lisäksi itsekannattavuuden vaatimus pakottaa järjestelmän kustannustehokkuuteen.

1. lakiehdotuksen 22 §. Voimaantulo. Hallituksen esityksen mukaan laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2014. Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle tulevat, rekisterinpitoon ja lautakunnan toimintaan liittyvät tehtävät edellyttävät kuitenkin eräitä valmistelevia hallinnollisia toimia, muun muassa sähköisen rekisterijärjestelmän kehittämistä sekä henkilöstön rekrytointia. Ottaen huomioon muun muassa julkisia hankintoja koskevat määräykset edellä mainitut toimet vaativat hallituksen esityksessä ehdotettua voimaantuloajankohtaa pitemmän valmisteluajan.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä

8 §. Hyvä asiamiestapa. Ehdotetussa pykälässä säädetään auktorisoidun asiamiehen velvollisuuksiin kuuluvasta hyvästä asiamiestavasta. Pykälän 1 momentissa esitetään perussääntö, jonka mukaan asiamiehen tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät, sekä luetellaan hyvän asiamiestavan keskeisimmät elementit. Pykälän 2 momentissa todetaan, että teollisoikeusasiamieslautakunta voi antaa suosituksia hyvän asiamiestavan sisällöstä. Ta-

lousvaliokunta kiinnittää huomiota, että perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaisia säännöksiä tarpeettomina, koska viranomainen voi laissa säädetyn tehtävänsä alalla antaa ohjeita ilman eri valtuutustakin. Ohjeiden antamisvaltuutusta koskevat lain säännökset ovat omiaan hämärtämään lain nojalla annettavaan viranomaismääräykseen sisältyvien velvoittavien oikeussääntöjen ja suositusluonteisten ohjeiden välistä eroa. Koska teollisoikeusasiamieslautakunta voi antaa suosituksia hyvän asiamiestavan sisällöstä ilman eri valtuuksiakin, talousvaliokunta katsoo, että 2 momentti tulee poistaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 8 § muutettuna seuraavasti:

8 §

Hyvä asiamiestapa

(1 mom. kuten HE)
(HE:n 2 mom. *poist.*)
(2 mom. kuten HE:n 3 mom.)

TaVM 26/2013 vp — HE 89/2013 vp

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Jukka Kärnä /sd
vpj.	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Eero Lehti /kok
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Jari Myllykoski /vas
	Harri Jaskari /kok	Martti Mölsä /ps
	Antti Kaikkonen /kesk	Sirpa Paatero /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.